

Skade, Urolighederne mulige Medfalden kunde bevirke. Kirkeinspektionen vidste ikke for sit Vedkommende over for Synets Udtalelse om Restaurationsarbejdet, som det forelaa, at paavise nogen Mangel." Her har jeg flere Gange nævnt det særlige Syn, og jeg skal opløse lidt om, hvad det er for en Institution, for det er aabenbart af Forhandlingen her og ved flere andre Lejligheder, at det har staaet uklart, som om det her gjaldt en eller anden maaste nok saa berømt, men maaste ogsaa ser og ensidig Arkitekts Mening; men det er der slet ikke Tale om her. Her er Tale om, at Foranstaltningerne ere grundlagte paa det særlige Syns Afgørelse, hvilket vil sige, den af Loven instituerede øverste, sagkyndige Autoritet med Hensyn til disse Byggesforetagender. Dette saafaldte særlige Syn er nemlig ved § 33 i Loven om Kirkesyn af 19de Februar 1861 første Gang kommet til Verden, det var en Stabning af Monrad, utvivlsomt efter Samraad med Højen. Thi Syn, som Loven ellers omhandler, kendte man naturligvis før; men dette særlige Syn det kendte man ikke før. Om det bestemmes der i § 33, at for det første ved saglige Spørgsmaal ved sædvanlige Kirker skal Bestemmelsen tages af Mænd, der have den dertil fornødne Sagkundskab og som udnævnes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, nemlig „tre Mænd til i Stedet for det sædvanlige Syn at tage Bestemmelse om de Spørgsmaal, der forelægges til deres Afgørelse. Og hvad der af dette særlige Syn fastsættes kan ikke indantes for noget Overhyn." Under dette kan ogsaa henlægges „fortrinlig vigtige Kirker, saasom Domkirker, for hvilke da dette særlige Syn i Juni eller Juli Maaned hvert Aar bliver at afholde. Som Følge deraf bortfalder for en saadan Kirke det almindelige Syn, samt Overhynet . . ." Det er klart nok, at det har været Meningen at skabe en øverste sagkyndig Autoritet, der med objektiv Gyldighed kan fastsætte de tekniske Spørgsmaal, der vedrøre Anliggender, der ere henlagte under det. Der har altid været kaldet vore mest ansete Mænd, dels Arkitekter, dels Mænd, der have de historiske Monumenter at varetage, som Medlemmer af dette Syn. Det bestaar for Djebliffet af den ene Direktør for National-samlingen, Dr. Henry Petersen, Professor Fenger og Arkitekt Gnudsmann — som bekendt Lærer ved polyteknisk Læreaanstalt. Det er nok sandt, at dette Syns særlige Afgørelser maa fuldstændiggøres ved en Afgørelse af Ministeriet, og at de derfor ogsaa kunne indantes af Kirkeinspektionen; men der er ikke Tale om, at Ministeriet i sine

Afgørelser kan sætte eller bør sætte sin Mening om det tekniske over det særlige Syns. Det kan dog ikke være Meningen, at Ministeriet skal kunne erklære for rigtigt, hvad det særlige Syn afgør som værende urigtigt i historisk, urigtigt i kunstnerisk og urigtigt i teknisk Henseende, eller hvad der er endnu værre eller lige saa galt, at Ministeriet skulde have Lov til at sige: Dette er nok erkendt af den øverste sagkyndige Autoritet for at være rigtigt; men jeg, Ministeren, synes om noget andet — af Løve eller Tilbøjelighed — og jeg bryder mig derfor ikke om det særlige Syns Afgørelse. Det kan ikke være Meningen, for saa vilde jo denne sagkyndige Autoritet være en Uting. Det kan man ikke vente, at en Minister skulde ville gøre, og jeg haaber, at dette høje Ting vilde være den første, der vilde standse en saadan Minister, hvis han slog ind paa den Vej. Nej, dette maa staa fast. Det, der kan afgøres af Ministeren, er de mange opportunistiske Spørgsmaal som det særlige Syns Afgørelse, om det skal gøres paa den eller den Maade, om der skal lempes ved det af Hensyn til Bygningens Brugere, om det f. Eks. vilde være til Hinder for Gudstjenesten at gøre det paa den Maade, for saa maa det gøres paa en anden Maade — og navnlig naturligvis ogsaa Begne-spørgsmaalet; for man kan have Lov til at sige: Det kan være nok saa rigtigt, men jeg vil ikke anvende disse Penge. Det er Ting, over for hvis Afgørelse man staar frit; men jeg tror, ingen Minister vilde kunne stille sig eller turde drifte sig til at stille sig uafhængig i de Spørgsmaal, som den øverste, sagkyndige Autoritet har afgjort. Og det gør Rigsdagen ikke og har aldrig gjort, saa vidt mig bekendt. Den har nægtet Bevilling til Arbejde, som det særlige Syn har ønsket; men den har aldrig tilsidefat det særlige Syns Afgørelse af, at dette er historisk, kunstnerisk, æstetisk rigtigt. Det mener jeg ogsaa, at hvad der gælder for Ministre og Rigsdagsmænd, det maa ogsaa Kirkens Brugere og Menighedens Medlemmer høje sig for. Den Omstændighed, at de kunne have mere Tilbøjelighed — en meget respektabel Tølelse — for noget, som findes, men om hvilket det særlige Syn siger, at det er i en eller anden Retning uheldigt, er de dog ikke berettigede til at forlange taget Hensyn til. Noget ganske andet er, hvis de sige: Det generer Gudstjenesten, det lægger Hindringer i Vejen for den, saa er det Spørgsmaal, man kan tage under Overvejelse. Dette Udgangspunkt, denne Opfattelse, som er nødvendig givet ved Loven, ligger nu til Grund for den anden Afde-